

“Bir yerde herkes birbirine benziyorsa; orada kimse yok demektir.” Michel Foucault

Ben, Sen, O Değil; Biz Algısı

Bizi biz yapan farklılıklarımızdır. Michel Foucault'nun de dediği gibi bir yerde “ tek tip” insanlar varsa arada kimse yok demektir. Çünkü insan düşünebildiği kadar insandır. Eğer insanlar düşünürse görürüz ki hiçbiri aynı görüşe sahip olamaz. Filozoflar da öyle değil midir zaten? Hepsinin farklı birer görüşü vardır. Kimi zaman birbirlerinin görüşlerine katılır olsalar bile o düşünceye ister istemez bir artı katarlar. Onlar adeta düşünce bahçesinde büyüyen farklı çiçeklerdir.

“Tek Tip.” Peki nedir bu tek tipleştirme? Tek tipleştirilen toplum daha kolay yönetilir. Bu su götürmez gerçeğin farkına varan insanlar ki bu insanlar sanayi devriminin hazırladığı zeminde at koşturdular, toplumu bir kefeye sokmaya çalışmışlardır. Nasıl mı? Öncelik olarak kültürlerine balyoz vurmaya yönelttiler. Buna örnek verecek olursak aynaya bakmamız yeterli. Dünyanın her yerinde giyilen giysilerden giyiyoruz. Şimdi de konuştuğumuz dile dikkat çekmek istiyorum. Her gün dilimiz yabancı kelimelerin istilasına uğruyor ve her gün dilimizdeki bir kelime daha şehit oluyor. Bu tür kültür emperyalizmine verilecek birçok örnek ülke var. Mesela Uygurlar, Endonezya, Arjantin, Kazakistan ve daha nice. Ve bilmiyorum fark ettiniz mi ama, az önce “emperyalizm” kelimesini kullandım. Birkaç satır öncesinde eleştirdiğim halde az önce eleştirimle tutarlı olmayacak şekilde eleştirdiğim işi yaptım. Çünkü sizler gibi ben de tek tipleşiyorum. İletişim araçları ve çevre sayesinde ben algısı değil biz algısı geliştiğinin bir kanıtı da bu.

George Orwell – 1984. Bu güzide eserde bahsedilen dispotik ülke adeta yerine oturan bir taş gibi. Michel Foucault'un sözüne uymaktadır. Kitapta herkes aynı tip giyinir, aynı saatte çalışmaya başlar ve aynı saatte yemek yer. Öyle ki düşünceleri bile aynı olsun diye belirli zamanlarda, eş aralıklarla slogan eşliğinde bildiriler yayınlanır ekranlarda. İnsana düşünme özgürlüğü verilemez. Yazı yazmak bile rejim karşıtı bir suçtur büyük abiye göre. Her odacıkta onların 24 saat izlenebilmesi için birer ekran bulunur mesela. Peki bunlar neden? İnsanları daha kolay yönetebilmek için mi? Eğer öyleyse şunu diyebilirim ki bunun nedeni birden fazla kişiyi yönetmenin daha zor olmasıdır. Baştakilere zorluk, zahmet verir. Bunun onlara göre çözümünü de insanları ayırıştırmaaktır.

Şimdi sizlere başka bir emsalden bahsetmek istiyorum. Yine George Orwell'den bir eser. “Bütün hayvanlar eşittir, ama bazı hayvanlar daha eşittir.” diye benzetme yapan bir kitap. Adı “Hayvan Çiftliği.” Kitapta insanlar karşı direniş başlatan hayvanlardan bahsediliyor. Hayvanların başında lider konumunda olan domuzlar çiftliği ele geçirmelerini sağlayacak planlar yapıyor ve planları başarıya ulaştırıyor. Daha sonra domuzlar insanların evlerine yerleşiyor ve diğer çiftlik hayvanlarını onlara eş haklar vererek yönetiyor. Ama bu haklar “Komünizm” tadında olan haklardan. Ve zaman geçtikçe başta koydukları 7 kuralı siliyor veya değiştiriyorlar. Tabi bu süreçte domuzlar yavaş yavaş daha da insanlaşıyorlar. Hareketleri, giyimleri... Sonra bir gün evin camından içeriye bakıyor hayvanlar ve domuzlarla insanların oturduğu bir masada hangileri domuz, hangileri hayvan anlayamıyorlar. Başta birer kahraman yerine koydukları domuzlar artık onlar için “birer hiç kimse” oluyor.

Üçüncü örneğimize gelecek olursak, bu sefer ele almak istediğim bir film. 12 Angry Men (12 Kızgın Adam). Masada konuşulan konu bir gencin hayatı ve 12 jürinin 11'i aynı kararda; “idam.” Fakat o bir kişi sürüye uymuyor ve ısrarla “yaşasın” diyor. Ve bunun için o masada mücadele ediyor. Filmi izleyenler için o 11'in adını hatırlayan kaç kişi vardır? Bence bir elin

parmađını geçmez. Ama o bir kiři filmi izleyenlerin aklında kalan tek Őey oluyor. Yani demek istediđim 11 kiřinin sűrűye uyararak verdiđi karar onları kimseleřtirir, fakat dűřűncesinin arkasında duran, vazgeçmeyen biri için diyebilir ki tam bir “birey”dir.

Birer olmak her gűrűře zıt davranmak deđildir. Őznel dűřűnce yapısına sahip olmaktır. űnkű kiři dűřűnebildiđi kadar insan, dűřűnebildiđi kadar űzgűrdűr. Korkarak eklemek istiyorum ki dűnyamız, insanlarımız yukarda verdiđim űrneklerde olduđu gibi gűn geçtikçe aynılařıyor. Oysa insanlar Croce’un sanat felsefesindeki gűrűřű gibidir. Őzneldir ve genel bir yargısı yoktur. Bu gűrűře gűre herkeste farklı bir gűzellik algısı bulunur. Aynı insanların birbirinden farklı olması gibi. İnsanı farklı yapan ailesi, çevresi, kűltűrű ve daha nice sidir. İnsanlardaki farklılıđı konu alan bir bilim insan, biyolojik açıdan tamı tamına eř olan ikizleri bebeklik dűneminde alarak farklı ortamlarda geliřimlerini tamamlamalarını sađladı. Evet, bu deney hűmanistik açıdan Őaibelidir, fakat bu bize Őunu gűsterir; hiçbir insan her insan olamaz. Her birey kendince farklıdır ve bireylerde yozlařan farklılıklar varsa orada birey yerine “bir” bulunur. Farklılıkları yok etmek o insanı yok etmektir. Peki neden bu dűřűnce yozlařtırma ve asimile sevdası? Buna da sizin cevap bulmanız gerekiyor. űnkű felsefenin amacı cevaba ulařmak deđil arayıřta bulunmaktır. Sokrates’in at sineđi gűrevini űstlenip size soru iřaretleri bahřettiysen ne mutlu bana...

İREM CINDIR

TRABZON SOSYAL BİLİMLER LİSESİ

Yarıřma 2.si